

Renata Bizior

O imionach nadawanych w Częstochowie w latach 2000–2009

Tendencje nazewnicze w zakresie nadawania imion nowo urodzonym stanowią przedmiot zainteresowania nie tylko językoznawców-onomastów. Imiennictwo odzwierciedla bowiem nie tylko nowe trendy panujące w języku, lecz także odbija przemiany w kulturze. W związku z tym funkcjonujący w danym czasie i aktywnie wykorzystywany zasób imienniczy można interpretować jako jeden ze składników kultury danego społeczeństwa. Współczesne imiona wciąż stanowią ciekawy materiał badawczy ze względu na zmienność i innowacyjność kategorii onomastycznej, jaką tworzą¹.

Tendencje imiennicze są kształtowane przez zespół różnych czynników o charakterze pozajęzykowym, głównie kulturowym i społecznym, z których znaczącym wydaje się być w ostatnich latach oddziaływanie mediów i korespondującej z nimi kultury popularnej.

Imię jako indywidualne miano osoby służy do nazywania i rozróżniania członków danej grupy społecznej. Niektóre sposoby definiowania imienia wskazują na związek tego antroponimu z tradycją, określając je jako „miano osobiste nadawane noworodkowi według zasad tradycji danego rodu, epoki czy kraju, służące do jego identyfikacji”². Badania E. Umińskiej-Tytoń³ pokazują, że obecnie wyraźny związek z tradycją odnotować można w wypadku drugiego imienia dziecka, a pierwsze imię wybierają rodzice, kierując się głównie względami es-

¹ E. Rzetelska-Feleszko, *Kontynuacja i innowacyjność w nazewnictwie doby współczesnej*, [w:] *Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej*, red. R. Mrózek, Katowice 2004, s. 134.

² S. Szymik, *Imię*, cz. 1, [w:] *Encyklopedia katolicka*, red. S. Wielgus i inni, t. 7, Lublin 1997, s. 57–58.

³ E. Umińska-Tytoń, *Imiona w Polsce używane na tle tradycji kulturowych*, „Rozprawy Komisji Językowej ŁTN” 2000, s. 183.

tetycznymi. Wskazując na rolę tradycji w nominacji imienniczej, można odwołać się do szerszego pojęcia, jakim jest kultura zachodnia, sięgająca korzeniami do religii chrześcijańskiej.

Prezentowany artykuł wpisuje się w nurt dociekań badawczych koncentrujących się wokół zagadnień dotyczących zmian w systemie imienniczym w zakresie popularności imion i ich frekwencji⁴. Celem niniejszego omówienia jest analiza wykorzystywanego współcześnie zasobu imienniczego w określonym miejscu kraju i tendencji go modelujących. Prezentowane są w nim dane na temat pierwszych imion żeńskich i męskich nadawanych dzieciom w Częstochowie w ostatnim dziesięcioleciu, to jest w latach 2000–2009⁵. Materiałem do badań stały się zestawienia statystyczne informujące o liczbie nadanych poszczególnych form imienniczych w Urzędzie Stanu Cywilnego w Częstochowie w kolejnych latach.

W związku z tym, że badany materiał imienniczy pochodzi z wybranego odcinka czasu, warto przyrzeć się frekwencji imion najczęściej wybieranych do nominacji w pierwszym i ostatnim roku omawianego dziesięciolecia. Dla porównania w tym wstępnym zestawieniu zostało przedstawionych dwadzieścia antroponimów żeńskich i męskich o najwyższej frekwencji. Pozostałe lata zostały ujęte w postaci czytelnych tabeli w dalszej części pracy. Wybrana dwudziestka imion powinna posłużyć jako obraz zmian frekwencji najpopularniejszych form i pozwolić na uchwycenie zjawiska mody imienniczej. W nawiasach została podana liczba nominacji w danym roku.

W roku 2000⁶ najczęściej nadawanymi żeńskimi imionami w Częstochowie były:

1. *Wiktoria* (134), 2. *Natalia* (118), 3. *Julia* (116), 4. *Weronika* (103), 5. *Karolina* (100), 6. *Aleksandra* (69), 7. *Anna* (63), 8. *Paulina* (60), 9. *Klaudia* (56), 10. *Patrycja* (50), 11. *Katarzyna* (47), 12. *Dominika* (42), 13. *Kinga* (40), 14. *Oli-*

⁴ Ze względu na ograniczoność miejsca przytaczam tu niektóre prace poświęcone tego rodzaju analizom: K. Nowik, *Zmiany frekwencyjne w zasobie imion w Polsce powojennej*, [w:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*, red. E. Jakus-Borkowa, K. Nowik, Warszawa 1998; Z. Abramowicz, *Imiona chrzestne białostoczan w aspekcie socjolingwistycznym: lata 1885–1995*, Białystok 1993; M. Szembor, *Nadawanie imion w Gliwicach w latach 1990–1996*, [w:] *O kształcie języka. Studia i rozprawy*, red. B. Wyderka, Opole 1999; J. Parzniewska, *Imiona nadawane w Krakowie w 1992 roku*, „Onomastica” 1996; M. Jaśkiewicz, *Imiona współczesnych mieszkańców Łasku*, „Onomastica” 1998; M. Graf, M. Korzeniowska-Gosieniecka, *Imiona najmłodszych mieszkańców Poznania*, „Onomastica” 2006.

⁵ Artykuł jest uzupełnieniem pracy R. Bizior, *Imiennictwo Częstochowy i okolic w latach 1998–2003 w kontekście mediatyzacji kultury*, [w:] *Nazewnictwo na pograniczach*, red. J. Ignatowicz-Skowrońska, Szczecin 2005.

⁶ Dane z roku 2000 różnią się nieznacznie od przedstawionych we wcześniejszym artykule z powodu dokładniejszego przeliczenia przez system elektroniczny wdrożony w Urzędzie Stanu Cywilnego.

wia (36), 15. *Magdalena* (35), 16. *Kamila* (33), 17. *Zuzanna* (32), 18. *Marta* (30), 19. *Monika* (30), 20. *Martyna* (20).

Natomiast najwyższą frekwencję w Częstochowie w 2009⁷ roku odnotowały żeńskie imiona:

1. *Maja* (157), 2. *Julia* (150), 3. *Zuzanna* (114), 4. *Oliwia* (108), 5. *Wiktoria* (107), 6. *Natalia* (99), 7. *Nikola* (58), 8. *Emilia* (57), 9. *Lena* (52), 10. *Aleksandra* (48), 11. *Amelia* (44), 12. *Nadia* (44), 13. *Weronika* (44), 14. *Zofia* (41), 15. *Anna* (37), 16. *Alicja* (33), 17. *Martyna* (33), 18. *Kinga* (32), 19. *Hanna* (29), 20. *Karolina* (28) i *Maria* (28).

Powyższe zestawienia pozwalają na uchwycenie następującej dynamiki zmian w częstochowskim imiennictwie żeńskim ostatnich lat. W zbiorze najczęściej nadawanych imion (pierwsza dwudziestka listy rangowej) połowa antroponimów w przeciągu dziesięciu lat została wyparta przez inne formy. Fakt ten może wskazywać na spore tempo przemian w obrębie popularności i mody imienniczej⁸. Zainteresowaniem rodziców przestały cieszyć się imiona dłuższe, czterosylabowe, np. *Dominika*, *Katarzyna*, *Paulina*, *Magdalena*, a uznanie znalazły krótsze, dwusylabowe formy, w rodzaju: *Maja*, *Hanna*, *Zofia*, *Lena*. Zestawienia imion ujęte w tabeli nr 1 pokazują, że coraz częściej nadaje się dziewczynom imiona o nagłosie samogłoskowym.

Ciekawym zjawiskiem jest utrzymywanie się na czele listy rangowej w ciągu minionego dziesięciolecia, a nawet w ostatnich kilkunastu latach, imienia *Julia* wywodzącego się z języka łacińskiego. Jest to fenomen imienniczy ostatnich lat także z tego powodu, że podobny wzrost nominacji notuje się w innych krajach europejskich, co pokazują mniej lub bardziej oficjalne dane statystyczne. W wypadku tego antroponimu mamy do czynienia ze zjawiskiem reaktywacji imienia⁹, którego okres świetności przypadał na lata 1900–1920, a następne dziesięciolecie przyniosły znaczące zmniejszenie nominacji¹⁰. Zestawienie do-

⁷ Dane statystyczne dotyczące pięciu najpopularniejszych imion nadawanych w 2009 roku w Warszawie, publikowane przez Urząd Stanu Cywilnego tego miasta na stronie internetowej <http://usc.um.warszawa.pl>, wskazują na zbieżność z przedstawionym rankingiem w zakresie pierwszych trzech imion na liście. Kolejność w Warszawie jest następująca: *Julia*, *Maja*, *Zuzanna*, *Zofia*, *Aleksandra*.

⁸ Przyjmuję, że imiona popularne to takie, które cieszą się zainteresowaniem w dłuższym okresie czasu, natomiast imiona modne cechują się okresową, przejściową uwagą rodziców. Zob. *Encyklopedia języka polskiego*, red. S. Urbańczyk, Wrocław 1991, s. 201.

⁹ A. Cieślakowa, *Spoleczny i kulturowy aspekt nadawania nowych imion w Polsce*, [w:] *Onomastyka w dydaktyce szkolnej i społecznej*, red. E. Homa, Szczecin 1988, s. 186, wskazuje, że jedną z prawidłowości systemu imienniczego jest wychodzenie imion z użycia w jednym pokoleniu i ich powracanie w kolejnym.

¹⁰ Te informacje podaję na podstawie danych statystycznych ujętych w pracy K. Rymuta, *Słownik imion współcześnie w Polsce używanych*, Kraków 1995.

konane w postaci zamieszczonej w pracy tabeli poświadczą poza tym, że absolutny prym w ostatnim dziesięcioleciu wiodły trzy imiona: *Julia*, *Wiktoria*, *Natalia*. Zaznaczyć warto, że *Wiktoria* jest kolejnym po *Julii* imieniem, które okres świetności odnotowało w pierwszych dziesięcioleciach XX wieku.

Poza tym obserwujemy powolny proces zmniejszania nadań imion *Wiktoria*, *Natalia* i bardziej nasilony dla formy *Weronika*. Interesujący w analizowanym okresie jest szybki przyrost nadań imienia *Maja*, które w 2000 roku było użyte zaledwie 11 razy, a w pierwszej dziesiątce listy rangowej pojawiło się w 2004 roku na 8. pozycji zestawienia, nadane 60 razy. Natomiast notowana wysoko w 2009 roku *Zuzanna* zaczyna być coraz chętniej wybierana od 2001 r. Bardzo szybko awansują również: *Oliwia*, *Nikola*, która jeszcze w roku milenijnym ma zaledwie 3 nadania, oraz *Emilia*, *Lena*, *Amelia*, *Nadia* i *Zofia* – ta ostatnia postrzegana dotychczas jako przestarzała i wskutek tego mająca niską rangę w nominacji. Wahaniom podlegało zainteresowanie imieniem *Martyna*, które w ciągu dziesięciu lat odnotowało wzrost nadań z 20 do 82, a następnie spadek do 33 w dość krótkim czasie.

Tabela nr 1. Zestawienie imion żeńskich nadawanych w Częstochowie w latach 2000–2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Wiktoria	Julia	Julia	Julia	Julia	Julia	Julia	Natalia	Julia	Maja
2.	Julia	Natalia	Wiktoria	Wiktoria	Wiktoria	Wiktoria	Oliwia	Julia	Natalia	Julia
3.	Natalia	Wiktoria	Natalia	Natalia	Natalia	Natalia	Natalia	Maja	Maja	Zuzanna
4.	Weronika	Weronika	Martyna	Weronika	Oliwia	Oliwia	Wiktoria	Wiktoria	Wiktoria	Oliwia
5.	Karolina	Karolina	Zuzanna	Oliwia	Weronika	Zuzanna	Maja	Oliwia	Zuzanna	Wiktoria
6.	Aleksandra	Aleksandra	Weronika	Martyna	Zuzanna	Maja	Aleksandra	Zuzanna	Oliwia	Natalia
7.	Anna	Klaudia	Klaudia	Aleksandra	Aleksandra	Karolina	Weronika	Nikola	Nikola	Nikola
8.	Paulina	Paulina	Karolina	Zuzanna	Maja	Martyna	Zuzanna	Aleksandra	Aleksandra	Emilia
9.	Klaudia	Zuzanna	Oliwia	Klaudia	Martyna	Aleksandra	Martyna	Anna	Amelia	Lena
10.	Patrycja	Patrycja	Patrycja	Katarzyna	Kinga	Weronika	Anna	Martyna	Emilia	Aleksandra
11.	Katarzyna	Anna	Aleksandra	Paulina	Paulina	Kinga	Karolina	Amelia	Weronika	Amelia
12.	Dominika	Katarzyna	Paulina	Karolina	Karolina	Dominika	Kinga	Kinga	Anna	Nadia
13.	Kinga	Martyna	Kinga	Patrycja	Emilia	Emilia	Emilia	Weronika	Alicja	Weronika
14.	Oliwia	Kinga	Katarzyna	Kinga	Patrycja	Paulina	Nikola	Emilia	Nadia	Zofia
15.	Magdalena	Magdalena	Anna	Anna	Klaudia	Amelia	Klaudia	i Karolina	Karolina	Anna
16.	Kamila	Oliwia	Dominika	Emilia	Dominika	Anna	Alicja	Maria	Patrycja	Alicja
17.	Zuzanna	Sandra	Marta	Magdalena	Marta	Patrycja	Amelia	Zofia	Martyna	Martyna
18.	Marta	Dominika	Sandra	Alicja	Anna	Klaudia	Patrycja	Alicja	Kinga	Kinga
19.	Monika	Marta	Maja	Marta	Katarzyna	Zofia	Paulina	Dominika	Lena	Hanna
20.	Martyna	Kamila	Emilia	Dominika	Alicja	Alicja	Katarzyna	Nadia	Paulina	Karolina

Całościowe zestawienie imion żeńskich wykorzystanych do nominacji w ostatniej dekadzie wskazuje na następującą listę rangową dwudziestu najpopularniejszych w tym czasie antroponimów. W nawiasach zaznaczono łączną liczbę nadań. Aby uzyskać pełniejszy obraz, zsumowano razem nadania imion równo brzmiących *Oliwia* i *Olivia* oraz *Nikola* i *Nicola*.

1. <i>Julia</i> (1429)	11. <i>Nikola // Nicola</i> (417, w tym 110 <i>Nicola</i>)
2. <i>Wiktoria</i> (1124)	12. <i>Anna</i> (415)
3. <i>Natalia</i> (1098)	13. <i>Kinga</i> (415)
4. <i>Oliwia // Olivia</i> (823, w tym 32 <i>Olivia</i>)	14. <i>Klaudia</i> (397)
5. <i>Zuzanna</i> (704)	15. <i>Paulina</i> (393)
6. <i>Maja</i> (663)	16. <i>Patrycja</i> (369)
7. <i>Weronika</i> (637)	17. <i>Emilia</i> (341)
8. <i>Aleksandra</i> (561)	18. <i>Dominika</i> (307)
9. <i>Karolina</i> (513)	19. <i>Katarzyna</i> (307)
10. <i>Martyna</i> (504)	20. <i>Amelia</i> (259)

W stosunku do okresu wcześniejszego (lata 1996–2000), dla którego dane ogólnopolskie o frekwencji imion opracował Jan Grzenia¹¹, można mówić o znaczących zmianach na liście rangowej częstochowskich modnych nazwań żeńskich. Kierunek tego procesu jest właściwy dla całego kraju. Poprzednio najczęściej wybierane do nominacji imiona miały następującą kolejność: *Aleksandra*, *Natalia*, *Karolina*, *Klaudia*, *Paulina*, *Katarzyna*, *Patrycja*, *Anna*, *Weronika*, *Magdalena*.

Dane z kolejnych lat zawarte w tabeli wskazują na zmianę mody imienniczej trwającej w Częstochowie przez okres dziesięciu lat od roku 1999¹² do roku 2008. Lista rangowa przygotowana dla 2009 roku poświadcza odchodzenie od imion dotychczas najmodniejszych i prawdopodobny początek nowej mody imienniczej.

Pod względem etymologicznym zbiór imion najczęściej nadawanych dziewczynom jest zróżnicowany. Zdecydowana większość przedstawionych powyżej antroponimów wywodzi się z tradycji łacińskiej, są to: *Julia*, *Natalia*, *Wiktoria*, *Oliwia*, *Patrycja*, *Paulina*, *Klaudia*, *Martyna*, *Emilia*, *Dominika*. W greckim systemie antroponimicznym korzeniami tkwią: *Weronika*, *Aleksandra*, *Katarzyna*. Hebrajskim pochodzeniem odznacza się *Zuzanna* i *Anna*, a germańskim: *Karolina*, *Kinga*, *Amelia*. Imieniu *Maja* można przypisać grecko-łaciński rodowód, dla

¹¹ J. Grzenia, *Nasze imiona*, Warszawa 2002, s. 320.

¹² Początek nowego zestawu imion modnych określam na 1999 r. w pracy R. Bizior, *Imiennictwo Częstochowy...*, s. 82.

Nikoli właściwe jest mieszane pochodzenie francusko-włoskie. Spośród tej grupy zaledwie trzy imiona (*Anna, Weronika, Zuzanna*) możemy scharakteryzować jako nazwy o biblijnym rodowodzie, co potwierdza obserwowane od dłuższego czasu zjawisko zmniejszania się zainteresowania tego typu nazwami¹³. Jest to zarazem wyraz głębokich wpływów kultury świeckiej i odchodzenia od tradycji religijnej w zakresie kobiecych imion modnych.

Zebrany materiał onomastyczny ilustruje dążenie do nadawania dziewczynom imion o charakterze internacjonalnym (ogólnoeuropejskim), które pozwalałyby w przyszłości na ich bezproblemowe funkcjonowanie poza granicami kraju. Tę tendencję można bezpośrednio powiązać z otwarciem się naszego kraju na współczesną kulturę Europy Zachodniej i wejściem do Unii. Przedstawiony na liście rangowej zbiór imion może potwierdzać nową fazę trwającego od dawna procesu internacjonalizacji¹⁴ zasobu antroponimicznego, który przejawia się w określonym stopniu zgodności imiennictwa szerszego kręgu kulturowego – europejskiego czy też euro-amerykańskiego. Imiona takie, jak: *Emilia, Nadia, Lena, Nikola* – są często nadawane w zachodniej Europie. Przytaczane powyżej nowe obce imiona (*Maja, Oliwia, Amelia, Lena, Nikola*) wskazywać też mogą na osłabienie tradycji rodzinnych¹⁵, gdyż ich wybór nie jest motywowany związkami pokrewieństwa. Podobnie jak męskie formy w rodzaju *Alan, Kamil, Filip, Oliwier* są sygnałem zrywania z szeroko pojętą tradycją.

Pod względem strukturalnym imiona o wysokiej randze w ostatnim dziesięcioleciu charakteryzują się występowaniem palatalnych grup głoskowych *-li-, -ni-, -ri-, -wi-*, które są postrzegane jako estetyczne (harmonijne) i kobiece. Najwyższą frekwencję uzyskały formy imiennicze dwu i trzysylabowe oraz formy zawierające sylaby otwarte zakończone samogłoską, co też wydaje się być wyznacznikiem preferowanych imion żeńskich.

Obserwacja materiału pokazuje, że w grupie średnio popularnych imion ostatniego dziesięciolecia znalazły się: *Antonina, Magdalena, Małgorzata, Marta, Daria, Michalina, Agata, Roksana, Sandra, Olga, Hanna, Kamila, Gabriela, Laura*. Są to imiona nadawane przeciętnie około dwudziestu razy w roku.

W najnowszym imiennictwie zwracają uwagę imiona rzadkie, które są nadawane sporadycznie, ale w każdym roku znajdują zwolenników wśród rodziców. Wiele z nich wyróżnia się obcością fonetyczną lub morfologiczną. W większości należące do tej grupy antroponimy są anglo-amerykańskiego pochodzenia, przykładowe formy to: *Angelina, Carmen, Chiara, Dżastina, Dżesika, Ele-*

¹³ M. Szembor, *Nadawanie imion w Gliwicach w latach 1990–1996*, s. 206.

¹⁴ O internacjonalizmach imienniczych pisał już H. Borek, *Socjolingwistyczne aspekty imiennictwa*, „Onomastica” 1978, s. 171.

¹⁵ Na ten istotny rodzaj motywacji imienia zwraca uwagę m.in. E. Umińska-Tytoń, *Imiona w Polsce używane na tle tradycji kulturowych*, s. 154–160.

na, Fiona, Graciela, Ines, Jennifer, Jessika, Kelly, Martika, Miszela, Nastja, Nicole, Nikoleta, Noelia, Noemi, Ribana, Sarah, Sarina, Simona, Softja, Stella, Suzanna, Synthia, Tiffany, Vanessa, Vesna, Żaklina.

Całkowicie obco brzmiące są imiona obcokrajowców: rosyjskie, angielskie, arabskie, japońskie, np.: *Alla, Alyssa, Gałyna, Larisa, Noël, Samira, Shirin, Talisa, Tija, Yumi Nel*.

W zebranym materiale imienniczym uwagę zwraca wzrost nadań skróconych form imienniczych, które są zdrobnieniami pełnych imion lub ich przekształceniami, w rodzaju: *Ada, Ala, Anya, Halszka, Hana, Iva, Iza, Jagna, Jagoda, Ksenia, Lena, Magda, Majka, Marusia, Mila, Sandra, Tina, Zoja*.

Kolejną cechą wyróżniającą najnowsze imiennictwo kobiece jest nasilenie wariantywności nowszych, jeszcze nieustabilizowanych w systemie antropoimicznym form, takich jak: *Roksana – Roxana, Vanessa – Wanessa, Carmen – Karmen, Jesica – Jessica – Jessika – Dżesika, Maja – Maya, Nikola – Nicola – Nikol – Nikole – Nicole, Klaudia – Claudia, Liwia – Livia, Patrycja – Patricia* i innych.

W wypadku imion męskich sytuacja przedstawia się następująco. W roku 2000 najczęściej wybieranymi do nominacji imionami w Częstochowie były antroponimy:

1. *Jakub* (154), 2. *Mateusz* (126), 3. *Kacper* (87), 4. *Michał* (81), 5. *Patryk* (71), 6. *Dawid* (69), 7. *Kamil* (64), 8. *Piotr* (61), 9. *Dominik* (60), 10. *Maciej* (57), 11. *Szymon* (54), 12. *Paweł* (49), 13. *Bartosz* (45), 14. *Damian* (43), 15. *Łukasz* (43), 16. *Adrian* (42), 17. *Konrad* (38), 18. *Daniel* (37), 19. *Filip* (37), 20. *Oskar* (33).

Najwyższą frekwencję w Częstochowie w roku 2009¹⁶ uzyskały poniższe imiona:

1. *Jakub* (155), 2. *Kacper* (110), 3. *Mateusz* (90), 4. *Filip* (85), 5. *Dawid* (80), 6. *Bartosz* (70), 7. *Wiktor* (67), 8. *Igor* (65), 9. *Michał* (65), 10. *Mikołaj* (65), 11. *Piotr* (65), 12. *Szymon* (63), 13. *Dominik* (54), 14. *Adam* (51), 15. *Oskar* (50), 16. *Marcel* (43), 17. *Jan* (42), 18. *Patryk* (39), 19. *Alan* (34), 20. *Maksymilian* (34) i *Oliwier* (34).

Z powyższych zestawień wynika, że w zakresie męskiej nominacji niesłabnącą popularnością cieszą się imiona: *Jakub, Mateusz, Kacper*¹⁷, co poświadcza także zamieszczona w dalszej części pracy tabela. Ilustruje ona niezwykłą modę na te trzy imiona. W ciągu dziesięciu lat tylko w 2002 roku w pierwszej trójce

¹⁶ Zestaw pięciu najczęściej nadawanych imion męskich w Warszawie w tym samym roku wygląda następująco: *Jakub, Jan, Mateusz, Michał, Szymon* i znacznie różni się od badanych preferencji imienniczych. Informację podaję za <http://usc.um.warszawa.pl>.

¹⁷ Taka konfiguracja najczęściej nadawanych imion jest właściwa dla Częstochowy od 2000 roku i różni się od występującej w poprzednich latach: R. Bizior, *Imiennictwo Częstochowy...*, s. 87.

rankingu pojawił się *Dawid* (*Jakub*, *Kacper*, *Dawid*). *Mateusz* i *Jakub* mają hebrajskie pochodzenie, a *Kacper* wywodzi się ze źródła perskiego – wszystkie są związane z tradycją biblijną. Tempo zmian w kanonie najchętniej wybieranych imion męskich jest słabsze niż w wypadku imion żeńskich.

Najistotniejsze przeobrażenia obejmują wymianę najpopularniejszych form. Z obszaru najczęstszych preferencji rodziców zniknęły imiona: *Maciej*, *Paweł*, *Łukasz*, *Damian*, *Adrian*, *Konrad* i *Daniel*, a w ich miejsce weszły inne: *Jan*, *Wiktor*, *Igor*, *Mikołaj*, *Adam*, *Marcel*, *Maksymilian*, *Oliwier* oraz szybko awansujący *Alan*. Powolne zmniejszenie zainteresowania notuje imię *Patryk*, które przesuwa się z pierwszej piątki zestawienia na 18. miejsce rankingu, oraz *Michał*. Największemu awansowi w ciągu ostatniego dziesięciolecia uległ antroponim *Wiktor*, który w 2000 roku był wybrany do nominacji zaledwie 13 razy, a w 2009 już 67 razy, co ulokowało go na 7. miejscu rankingu. Wydaje się prawdopodobne, że moda na to imię została spowodowana częstymi nadaniami żeńskiego odpowiednika *Wiktoria*, gdyż takie zależności można zaobserwować w wypadku innych par imion. Ciekawym przypadkiem do analizy jest imię *Oliwier*, które w latach 2000–2001 nie było użyte do nominacji w tej postaci (dwukrotnie *Olivier* w 2001), a od 2004 notuje przyspieszony wzrost nadań. Podobnie jak w wypadku *Wiktora* można wskazać na oddziaływanie coraz popularniejszej od 2000 roku *Oliwii* (36). Nie bez znaczenia były postacie medialne funkcjonujące w kulturze masowej. Interesujące jest nagłe zainteresowanie imieniem *Alan*, które na początku dziesięciolecia było wybierane do nominacji bardzo rzadko, od 2004 roku po kilkanaście razy w roku, a w 2009 nazwano tym imieniem aż 34 chłopców. Początek mody na to imię tkwi w roli mediów kształtujących społeczną świadomość. Wzrost przypadków użycia zauważalny jest również dla imienia *Filip* – z 37 do 85 nadań.

Podsumowanie zgromadzonych danych statystycznych na temat częstości użycia poszczególnych imion w nominacji w latach 2000–2009 pozwoliło na stworzenie poniższej listy rangowej. Nawiasy uwzględniają sumę wszystkich nadań:

1. <i>Jakub</i> (1516)	11. <i>Kamil</i> (468)
2. <i>Kacper</i> (1165)	12. <i>Dominik</i> (459)
3. <i>Mateusz</i> (1025)	13. <i>Wiktor</i> (428)
4. <i>Dawid</i> (682)	14. <i>Oskar</i> (423)
5. <i>Bartosz</i> (657)	15. <i>Maciej</i> (397)
6. <i>Michał</i> (613)	16. <i>Mikołaj</i> (396)
7. <i>Piotr</i> (594)	17. <i>Igor</i> (373)
8. <i>Filip</i> (522)	18. <i>Adam</i> (364)
9. <i>Patryk</i> (508)	19. <i>Paweł</i> (329)
10. <i>Szymon</i> (505)	20. <i>Jan</i> (271)

Jan Grzenia¹⁸ podaje, że w latach kończących wiek XX grupę modnych, najczęściej wybieranych imion męskich tworzyły formy, wymienione tu według zajmowanej pozycji na liście imion: *Mateusz, Jakub, Michał, Kamil, Patryk, Dawid, Piotr, Paweł, Damian, Kacper*. Porównanie tego zestawienia z wynikami uzyskanymi dla Częstochowy w dziesięcioleciu 2000–2009 nasuwa wniosek, że tempo zmian w konfiguracji modnych imion męskich jest słabsze niż żeńskich¹⁹.

Kanon imion najczęściej nadawanych w ostatnich latach w Częstochowie tworzą imiona męskie zróżnicowane pod względem pochodzenia. Warto zaznaczyć, że w zestawieniu nie odnajdujemy imion rodzimych, typowo słowiańskich. Przewagę uzyskują w nim antroponimy pochodzenia hebrajskiego: *Jakub, Szymon, Mateusz, Adam, Jan, Dawid, Michał* i łacińskiego: *Dominik, Paweł, Piotr, Kamil, Patryk*. Z języka greckiego wywodzą się: *Maciej, Filip* i *Mikołaj*, a germańską genezę mają: *Oskar* i *Igor*. Imię *Kacper* ma perskie korzenia, natomiast *Bartosza* traktuje się jako skróconą na gruncie polskim formę antroponimu *Bartłomiej*, pochodzącego z aramejskiego. W wypadku modnych imion męskich widoczne jest silne oddziaływanie tradycji chrześcijańskiej, a szczególnie biblijnej. Zatem można stwierdzić, że imiona męskie osadzone są w innej tradycji kulturowej niż imiona żeńskie preferowane w tym samym okresie. Obydwie te grupy: żeńska i męska poświadczają stały wzrost częstości nadawania imion pochodzenia łacińskiego²⁰, które mają charakter internacjonalny.

Struktura imion męskich odznaczających się w ostatnim czasie wysoką frekwencją jest przede wszystkim dwusylabowa, rzadziej trzysylabowa, wyjątkowe w tej grupie jest krótkie imię *Jan*. Analiza cech fonetycznych może wskazywać na preferowanie imion zawierających głoskę *r*.

¹⁸ J. Grzenia, *Nasze imiona...*, s. 320.

¹⁹ Do takiego samego wniosku doszły M. Graf, M. Korzeniowska-Gosienicka, *Imiona najmłodszych mieszkańców Poznania*, „Onomastica” 2006, s. 233.

²⁰ Wskazała na nią m.in. M. Szembor, *Nadawanie imion...*, s. 207.

Tabela nr 2. Zestawienie imion męskich nadawanych w Częstochowie w latach 2000–2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Jakub	Jakub	Jakub	Jakub	Kacper	Jakub	Jakub	Kacper	Jakub	Jakub
2.	Mateusz	Mateusz	Kacper	Mateusz	Jakub	Kacper	Kacper	Jakub	Kacper	Kacper
3.	Kacper	Kacper	Dawid	Kacper	Mateusz	Mateusz	Mateusz	Mateusz	Bartosz	Mateusz
4.	Michał	Michał	Mateusz	Dawid	Piotr	Bartosz	Filip	Bartosz	Filip	Filip
5.	Patryk	Piotr	Piotr	Michał	Dawid	Dawid	Bartosz	Filip	Mateusz	Dawid
6.	Dawid	Dawid	Bartosz	Patryk	Kamil	Kamil	Piotr	Dawid	Szymon	Bartosz
7.	Kamil	Bartosz	Michał	Bartosz	Bartosz	Szymon	Dawid	Piotr	Wiktor	Wiktor
8.	Piotr	Patryk	Patryk	Piotr	Michał	Dominik	Igor	Wiktor	Piotr	Igor
9.	Dominik	Kamil	Dominik	Wiktor	Patryk	Patryk	Michał	Igor	Dawid	Michał
10.	Maciej	Adam	Kamil	Kamil	Igor	Piotr	Maciej	Oskar	Michał	Mikołaj
11.	Szymon	Dominik	Szymon	Oskar	Oskar	Oskar	Szymon	Szymon	Igor	Piotr
12.	Paweł	Filip	Maciej	Szymon	Maciej	Michał	Wiktor	Michał	Oskar	Szymon
13.	Bartosz	Maciej	Daniel	Adam	Wiktor	Filip	Kamil	Adam	Dominik	Dominik
14.	Damian	Paweł	Paweł	Maciej	Szymon	Igor	Dominik	Kamil	Mikołaj	Adam
15.	Łukasz	Mikołaj	Mikołaj	Paweł	Mikołaj	Wiktor	Marcel	Dominik	Adam	Oskar
16.	Adrian	Szymon	Oskar	Filip	Dominik	Mikołaj	Mikołaj	Maciej	i Antoni	Marcel
17.	Konrad	Krystian	Filip	Igor	Filip	Paweł	Oskar	Mikołaj	Patryk	Jan
18.	Daniel	Daniel	Adam	Marcel	Paweł	Jan	Oliwier	Patryk	Kamil	Patryk
19.	Filip	Oskar	Łukasz	Mikołaj	Adam	Marcel	Patryk	Jan	Jan	Alan
20.	Oskar	Bartłomiej	Krystian	Dominik	Jan	Bartłomiej	Paweł	Oliwier	Maciej	Maksymilian i Oliwier

Analizowany materiał pokazuje, że grupę imion cieszących się średnią popularnością współtworzą następujące formy: *Krzysztof, Konrad, Miłosz, Adrian, Sebastian, Krystian, Tomasz, Marcin, Karol, Aleksander, Maksymilian, Damian*. W ostatnich kilku latach coraz większą frekwencję notuje imię *Fabian*, łacińskiego pochodzenia, co jest zjawiskiem dość ciekawym. W obrębie tej warstwy nazewniczej zaobserwowano zmiany dotyczące wykorzystywania imion o rodowodzie słowiańskim: *Przemysław, Radosław, Wojciech*. W miarę trwałą popularnością odznaczały się one w latach 2000–2004, następnie ich użycie zmniejszyło się do poniżej dziesięciu na rok. Jako pewną prawidłowość można odczytać zastąpienie tych form przez uznawane w społecznej świadomości za polskie (tradycyjne, katolickie) imiona: *Antoni, Franciszek, Jan*. Wahaniom tym oparł się jedynie *Miłosz*, który od niedawna odnotowuje większe zainteresowanie rodziców.

Tworzące odrębną grupę w imiennictwie częstochowian antropimie słowiańskie cieszą się niewielkim zainteresowaniem, co świadczy o odchodzeniu od tradycji narodowej. W analizowanym dziesięcioleciu większą frekwencję uzyskały formy dwuczłonowe (kilkanaście użyć na rok): *Przemysław, Radosław, Stanisław* oraz jednotematowe *Miłosz* i *Wojciech*. Rzadko nadawane były, zazwyczaj raz w roku lub na kilka lat, pozostałe imiona złożone: *Bogusław, Bolesław, Bożydar, Gniewomir, Jaromir, Jarosław, Kazimierz, Mieczysław, Mirosław, Radomir, Siemowit, Sławomir, Tomisław, Władysław, Zbigniew, Zdzisław, Ziemowit* oraz proste, jednotematowe: *Bogusz, Mieszko* i *Sambor* ('walczący samotnie' od rdzeni *sam-* i *bor-*). Żeńskich imion o rodowodzie słowiańskim nadaje się znacznie mniej, a do nominacji wykorzystuje się nazwy własne: *Bogumiła, Bogusława, Bożena, Dobrosława, Dobrochna, Stanisława*.

W zbiorze imion wykorzystywanych do nominacji w omawianym czasie szczególną uwagę zwracają rzadkie, oryginalne antropimie, które zgodnie z regułami systemu imienniczego obsługują niewielki procent nominacji. Część z nich jest wynikiem najnowszych wpływów kultury anglo-amerykańskiej, np.: *Brajan, Dastin, Denis, Dylan, Jordan, Kevin, Martin, Nicolas*, inne mają tradycję biblijną, np. *Emanuel, Natan* i *Nataniel, Natanael* lub tradycję świecką, jak: *Kasjusz, Klaudiusz, Tyberiusz* czy literacką – *Kaspian*.

Zarówno w zbiorze imion męskich i żeńskich funkcjonują pojedyncze antropimie pochodzenia włoskiego, wietnamskiego, arabskiego, rosyjskiego, węgierskiego, skandynawskiego, modyfikujące nieco nasz system imienniczy, np.: *Ahmed, Alessio, Brahim, Duong, Gergely, Malek, Mohamed, Rune, Salem, Siergiej, Yannik, Yasser, Yurij*. Podobnie jak w imiennictwie kobiecym w męskich także funkcjonują formy skrócone: *Aleks, Alex, Jarek, Kuba, Leo, Radek, Tom, Wojtek, Zbyszek*. Odnajdujemy też zjawisko wariantowości form, które potwierdzają graficzne postacie imion: *Aleks – Alex, Benjamin – Beniamin, Mak-*

symilian – Maxymilian, Maxim – Maxym, Oliwier – Olivier, Xavier – Xawier, Wiktor – Viktor.

Obserwowany materiał ukazuje pewne relacje pomiędzy imiennictwem kobiecym a męskim. Wyraźna jest emancypacja żeńskich antroponimów, które stały się niezależne od form męskich. Imion derywowanych od form męskich, np. *Henryk – Henryka*, jest coraz mniej i są bardzo rzadko używane, jak chociażby *Stanisława* od *Stanisław*. Uwagę zwraca popularność imion, które są wariantami rodzajowymi, jednak nie są postrzegane jako derywowane od siebie nawzajem, tak jak: *Dominika* i *Dominik*, *Wiktoria* i *Wiktor*, *Oliwia* i *Oliwier* (*Olivia*, *Olivier*), *Patryk* i *Patrycja*, *Igor* i *Iga*, *Kamil* i *Kamila*, *Gabriela* i *Gabriel*. Zainteresowanie formą żeńską wpływa na częstość nadania formy męskiej (*Oliwia – Oliwier*) lub odwrotnie (*Patryk – Patrycja*).

Częste przykłady użycia tego samego imienia potwierdzają, że aktualna moda imiennicza, która współcześnie ma zazwyczaj oparcie w kryterium estetycznym, jest najistotniejszym czynnikiem wyboru imienia dla nowo narodzonego dziecka. Poświadcza to procentowy udział imion modnych w ogólnej liczbie nadań w każdym roku. I tak, pierwsza piątka imion o najwyższej frekwencji nadawana jest 33% noworodków, a pierwszych dziesięć form z listy rangowej otrzymuje około 50% dzieci. Przytoczone wskaźniki są dość wysokie, jeśli weźmie się pod uwagę bogactwo współczesnego systemu imienniczego²¹. Swowista moda imiennicza jest wynikiem współdziałania określonych czynników socjologicznych i psychologicznych, staje się szczególnym *signum temporis*. Zwraca się uwagę na słabnięcie pozostałych motywów nadania imienia. Ewa Rzetelska-Feleszko²² pisze, że obecnie najważniejsze stają się subiektywne motywy wyboru imienia. Znaczącym punktem odniesienia dla współczesnego imiennictwa stały się media i świat przez nie kreowany, postrzegany jako atrakcyjny. Stąd też często popularne seriale telewizyjne są źródłem mody imienniczej na *Zofie*, *Amelie*, *Julie*, *Jakuby*, a ostatnio *Maje*. Kultura popularna ma coraz większy wpływ na preferencje imiennicze.

Rysują się dwie tendencje: pierwsza, w tej chwili silniejsza w Częstochowie, realizuje się poprzez nadawanie imion obco brzmiących, druga nowsza wyraża się w sięganiu po imiona tradycyjne, niepopularne od dłuższego czasu.

²¹ S. Gajda, *Socjologia imion na przykładzie Opola i okolic*, „Studia Śląskie” XXIII, Opole 1973, s. 271.

²² E. Rzetelska-Feleszko, *Nazwy własne*, [w:] *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Język polski*, red. S. Gajda, Opole 2001, s. 159.

Summary

Names given in Częstochowa in the period 2000–2009

The authoress pays attention to the differences between the most popular female and male baby's names. The article gives the information about the newest name's fashion. Over the past years the most popular baby girls names in Częstochowa were: *Julia, Wiktoria, Natalia, Oliwia, Zuzanna*. *Jakub, Kacper, Mateusz, Dawid, Bartosz* were the most popular names given to boys in this city. Fashionable names presented in article originate from foreign languages (Latin, Hebrew, Greek) and support depolonization of the names.

The onymic tendencies in the analysed group of names are connected with modifications in culture and strong influences of media (TV, celebrities). The most important tendency is internalization of the names, which is connected with association of Europa.